

и угрозы внешней среды. Оценен баланс рапса и масла на его основании для предоставления обоснованных выводов, в частности внутренней переработки семян рапса для дальнейшего экспорта, а также использования данных продуктов в качестве сырья для биодизеля.

Теоретической и методической основой исследования являются положения экономической теории, научные разработки отечественных и зарубежных ученых, законодательные и нормативные акты Украины, а также статистические данные.

Ключевые слова: рынок рапса, рапсовое масло, Украина, баланс, экспорт, импорт, биодизель

УДК 368.5

РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Р. М. МАМЧУР, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фіскальної політики і страхування

Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: tagrin@ukr.net

Анотація. Майбутній розвиток України неможливий без вирішення низки питань стосовно підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора та забезпечення продовольчої безпеки країни, що неможливо досягти без використання страхування як фактора стабілізації аграрного виробництва. При цьому першочерговим завданням є визначення напрямку розвитку ринку страхових послуг для аграрного виробництва в умовах впровадження інновацій та з урахуванням глобальних змін в агробіоценозах та природно-кліматичних умовах.

Під час написання статті було застосовано такі методи дослідження: абстрактно-логічний та діалектичний (для теоретичних узагальнень та формування висновків); аналізу і синтезу (для деталізації об'єкта дослідження, оцінки динаміки, структури та ефективності змін у страхуванні ризиків у сільськогосподарському виробництві); історичний та логічний (для визначення напрямів подальшого розвитку).

Проведене впродовж 1995–2017 років дослідження свідчить про зростання масштабності впливу ризиків на зменшення обсягів врожаю сільськогосподарських культур, зокрема, ступінь впливу післядії засобів захисту рослин перевищує ступінь негативного впливу природно-кліматичних умов. Як наслідок, вимоги до господарств щодо страхування виробничої діяльності повинні бути різними і обов'язково враховувати технології вирощування сільськогосподарських культур. Унаслідок високих ризиків аграрного виробництва, страхування врожаю потребує підтримки з боку держави. Ефективність державного субсидування страхових платежів

при страхуванні врожаю сільськогосподарських культур доведено прискореним зростанням обсягів страхування протягом 2005–2008 років.

Проведено аналіз основних кількісних показників ринку страхових послуг для агровиробництва, який свідчить про зростання інтересу товаровиробників до продуктів більш дорогого мультиризикового страхування. З метою подальшого розвитку ринку страхових послуг для аграрних товаровиробників, запропоновано врахувати в умовах договорів страхування здатність повноцінного виконання агропідприємствами технологічних операцій та запобіжних заходів, що допоможе знизити ризик настання страхового випадку або пом'якшити його негативні наслідки, зокрема післядію агрохімікатів. Як наслідок, за умови використання підприємством високоефективних ресурсощадних технологій, умови страхування будуть значно більш сприятливими для страхувальника, а мотивація до страхування – порівняно більш обґрунтованою.

Ключові слова: страхування, аграрні ризики, страхування посівів, інноваційні технології землеробства, державна підтримка

Актуальність. У сучасних умовах розвитку сільського господарства актуальним є підвищення внутрішньої і міжнародної конкурентоспроможності рослинницької продукції. Як відомо, урожай отримується за рахунок використання рослинами сонячної енергії, засвоєння поживних речовин ґрунту, своєчасного застосування засобів захисту рослин та вологозберігаючих систем обробітку ґрунту. При цьому, впровадження інновацій шляхом використання нових технологій у рослинництві створює так званий мультиплікативний ефект, коли один фактор посилює інший і навпаки.

Водночас, впровадження нових технологій у землеробстві, як найбільш впливовій сфері сільськогосподарського виробництва, може створити ефект значного збільшення валових зборів високоякісної продукції рослинництва, а також сприяти активному реінвестуванню отриманих доходів у розширення виробництва. При цьому нагальною є розробка і впровадження сучасних страхових методологій зі стимулюючим і регулюючим впливом держави, що актуально для третини загальної площі світових запасів чорноземів, зокрема, з метою відновленням родючості ґрунтів.

Слід зазначити, що інтенсифікація сільськогосподарського виробництва із широким впровадженням хімізації і механізації впродовж останніх десятиліть призводить як до зміни параметрів родючості ґрунтів, так і економічних показників ведення рослинництва. Ці зміни за останні десять років мають різко виражений негативний характер. Зокрема, недовнесення мінеральних і особливо органічних добрив, унаслідок чого зменшилась біологічна активність корисних процесів ґрунтоутворення, що зумовило погіршення цілої низки властивостей ґрунтів та їх деградації на сучасних технологічних рівнях ведення рослинництва.

Необхідність страхування посівів сільськогосподарських культур, за умов недосконалості нинішніх технологій, потребує перегляду стратегії та методики його здійснення. Доцільно відзначити, що деякі ґрунти в Україні перебувають на межі незворотних змін, що позначається на складі ґрунтової біоти регіонів досліджень, як основи відновлення їх природної родючості.

Характерно, що в 2000–2017 роках в Україні вносили порівняно великі норми мінеральних добрив та хімічних меліорантів, унаслідок чого знищувалася ґрунтова мікрофлора. Це призводить до зміни структури ґрунту, зниження його родючості, що негативно впливає на врожаї загалом та якість зернових і технічних культур зокрема. При інтенсивному обробітку, через вивітрювання та водну ерозію, втрачаються органічні речовини, погіршується структура ґрунту, збільшуються втрати вологи та утворення глиб. Як наслідок, в Україні з 35 млн га орної землі 18,6 млн га еродованих та ерозійно небезпечних угідь. В усіх природно-кліматичних зонах на площі 12 млн га поширена водна ерозія. Вітрова ерозія систематично виявляється на 5 млн га, а в окремі роки – на площі до 10 млн га. Сильні пилові бурі бувають кожні 9–10 років, середньої інтенсивності – кожні 3 роки, а місцевого характеру – щороку.

Майбутній розвиток України неможливий без вирішення низки питань стосовно підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора та забезпечення продовольчої безпеки країни, що неможливо досягти без використання страхування як фактора стабілізації аграрного виробництва. При цьому першочерговим завданням є визначення напряму розвитку ринку страхових послуг у сільському господарстві з урахуванням глобальних змін в агробіоценозах та природно-кліматичних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомі напрацювання щодо страхування аграрних ризиків здійснили такі вчені, як В. Базилевич, В. Борисова, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Мних, С. Навроцький, О. Непочатенко, С. Осадець та інші. Разом із тим, необхідність страхування посівів сільськогосподарських культур, за умов глобальних змін в агробіоценозах та природно-кліматичних умовах, впровадження новітніх технологій землеробства потребує перегляду стратегії та методики його здійснення.

Мета дослідження – визначення напряму подальшого розвитку ринку страхових послуг для аграрного виробництва в умовах впровадження інновацій та з урахуванням глобальних змін в агробіоценозах та природно-кліматичних умовах.

Матеріали і методи дослідження. У статті було застосовано такі методи дослідження: абстрактно-логічний та діалектичний (для теоретичних узагальнень та формування висновків); аналізу і синтезу (для деталізації об'єкта дослідження, оцінки динаміки, структури та ефективності змін у страхуванні ризиків у сільськогосподарському виробництві); історичний та логічний (для визначення напрямів подальшого розвитку). Інформаційною базою дослідження були наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені питанням теорії, методології та практики страхування аграрних ризиків; законодавчі та нормативні акти з питань страхування в Україні; офіційні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Ліги страхових організацій України; публічна звітність страхових компаній та аграрних підприємств, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, інформаційні ресурси мережі Internet.

Результати дослідження та їх обговорення. Прогресивним у світі є страхування аграрних ризиків із державною підтримкою, яка надається у формі гарантованого часткового відшкодування страхових внесків [7]. Пріоритетним залишається добровільне страхування, але його розвиток в Україні відбувається вкрай повільно. У разі широкомасштабного стихійного

лиха, втрат можуть зазнати не лише окремі страхувальники, а й цілі райони та області. При цьому розмір страхового відшкодування може бути надто великим і згубно позначиться на фінансовому стані страхової компанії, а використання аграрними підприємствами новітніх систем землеробства виявляється малоефективним для подолання наслідків ризиків.

Проведене протягом 1995–2017 років дослідження показало, що у структурі ризиків, які достовірно впливали на ріст і розвиток сільськогосподарських культур та сприяли зменшенню обсягів урожаю, особливе значення мали погодні умови (заморозки, льодова кірка, град, зливи, суховії, засуха), епіфітотії хвороб рослин (кореневі гнилі, септоріоз, іржа, вірози, фітоплазми) та окремі спалахи чисельності фітофагів (лучний метелик, озима совка, пластинчастовусі, чорнотілки, ковалики, попелиці, клопи, цикадки), а останніми роками спостерігається також негативна післядія окремих гербіцидів, що синтезовані на основі довготривалих діючих речовин (метсульфурон-метил, тифенсульфурон-метил, імезатапір, флорасулам, калійна сіль гліфосату та інші).

У роки досліджень встановлено зростання площ із застосуванням мінеральних туків на фоні низьких норм органічних добрив, що також є певним ризиком, зокрема для фізіологічного стану сільськогосподарських культур, особливо у посушливі роки (рис. 1).

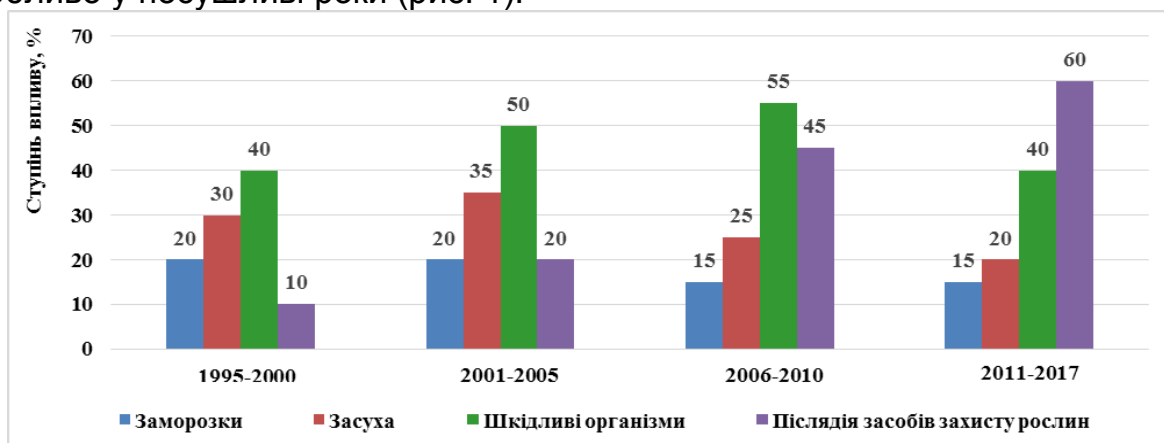

Рис. 1. Динаміка впливу страхових ризиків при вирощуванні технічних культур у Лісостепу України впродовж 1995–2017 років

Унаслідок високих ризиків сільськогосподарського виробництва, на території України страхування врожаю є дорогим. Відомо, що державна підтримка страхування сільськогосподарського виробництва, яка переважно надається у формі компенсації частини страхових платежів, є значно більш ефективною формою стабілізації доходів аграрних товаровиробників, аніж державна фінансова допомога, що надається їм у вигляді субсидій, списань боргу, відстрочок платежів та прямих грошових компенсацій [1, 2, 3, 7, 10]. Це набуває особливого значення при застосуванні у рослинництві високозатратних технологій. Водночас, страхування спрощує доступ сільгоспвиробників до кредитних ресурсів, що є найвагомішим у сучасних умовах, коли аграрії мають обмежений доступ до таких ресурсів через відсутність кредитної історії, ліквідної застави та дотримання своїх комерційних зобов'язань за невинних історичних подій в Україні.

Виділення субсидій з держбюджету в розмірі 50% на здешевлення страхових премій почалося у 2005 році. Як наслідок, щорічно, починаючи з 2005 р., відзначалося суттєве зростання українського ринку аграрного страхування. Максимального показника застрахованих площ (8%) було досягнуто у 2008 році. Починаючи з 2009 р., у бюджеті України не передбачалася державна підтримка аграрного страхування (крім 2012 р., коли передбачалося 70 млн грн компенсацій на страхування озимої пшениці від втрат у період перезимівлі, проте кошти так і не було виділено).

Упродовж останніх п'яти років пряма підтримка сільського господарства з Державного бюджету України практично відсутня. На непряму підтримку (податкові пільги) припадало близько 90% від загального обсягу бюджетних трансферів сільському господарству [6]. Якщо до бюджетних трансферів додати втрати від державного втручання у ціноутворення, адміністративні та регуляторні перепони, зовнішньоторговельні заходи та регулювання внутрішнього ринку, неповернення ПДВ під час експорту зернових і технічних культур, то загалом сукупна державна підтримка сільського господарства зменшилася до рівня 3% валового виробництва в сільському господарстві України порівняно з 22% у країнах-членах ОЕСР та 25,5% у ЄС.

Безсистемне бюджетування видатків та часовий розрив у здійсненні багатьох виплат, непрозорість виділення бюджетних асигнувань, обмежений доступ до програм державної підтримки призвели до падіння довіри виробників до держави і такого інструменту підтримки, як прямі субсидії та дотації, а також до відсутності їх впливу на сільське господарство. Зазначимо також, що програми прямої бюджетної підтримки ніколи не виконувалися належним чином через систематичну відсутність бюджетного фінансування.

Дані щодо державної підтримки страхування врожаю сільськогосподарських культур наведено на рис. 2.

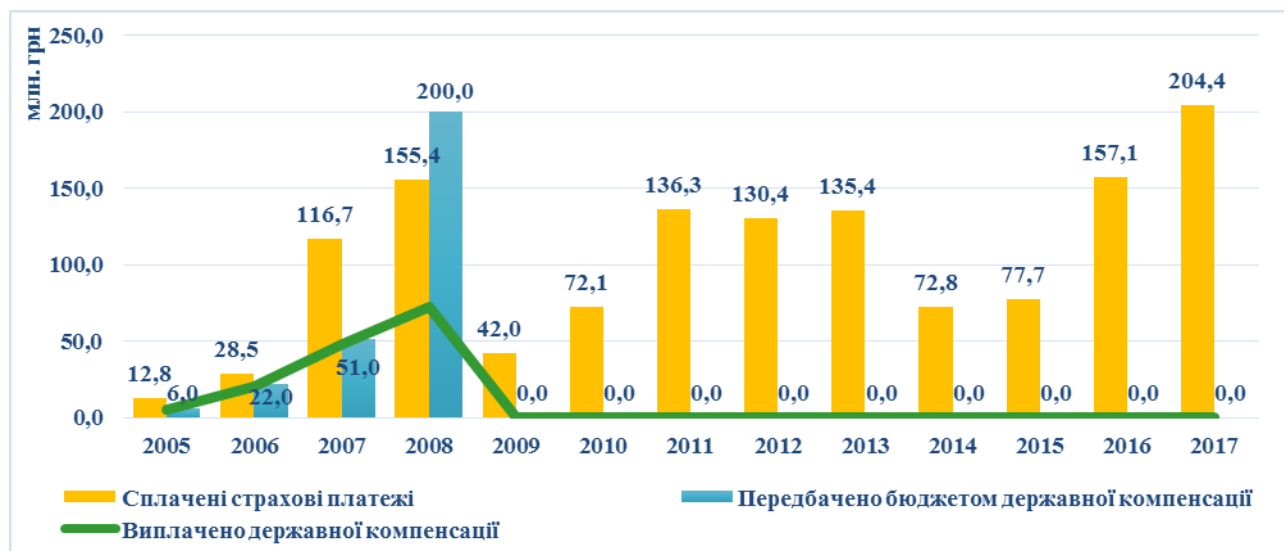

Рис. 2. Державна підтримка страхування врожаю сільськогосподарських культур шляхом компенсації частини страхових платежів у 2005–2017 роках

Таким чином, можна виокремити основні тенденції страхування сільськогосподарських культур протягом досліджуваних років:

1. 2005–2008 роки – прискорене зростання (у 12 разів) після введення в дію норми, щодо державної компенсації страхових платежів при страхуванні врожаю сільськогосподарських культур.

2. 2009 р. – різке скорочення (у 4 рази) унаслідок відміни бюджетної підтримки.

3. 2009–2013 роки – зростання середніми темпами (у 3 рази), адаптація ринку до роботи в умовах відсутності бюджетної підтримки;

4. 2014–2015 роки – скорочення внаслідок загального спаду економіки.

5. 2016–2017 роки – зростання (у 2,5 раза) унаслідок збільшення потреби в отриманні кредитних ресурсів за форвардними договорами та підвищення розміру ставки страхової премії по застрахованих культурах.

Доцільно відзначити, що наявні нині страхові тарифи страхові компанії вважають заниженими (рис. 3). Водночас, ці тарифи є високими для сільгоспвиробників, а страхування врожаю здійснюється здебільшого у формі страхування застави з метою отримання кредитів, що також є особливим показником стійкого фінансового стану аграрних підприємств.

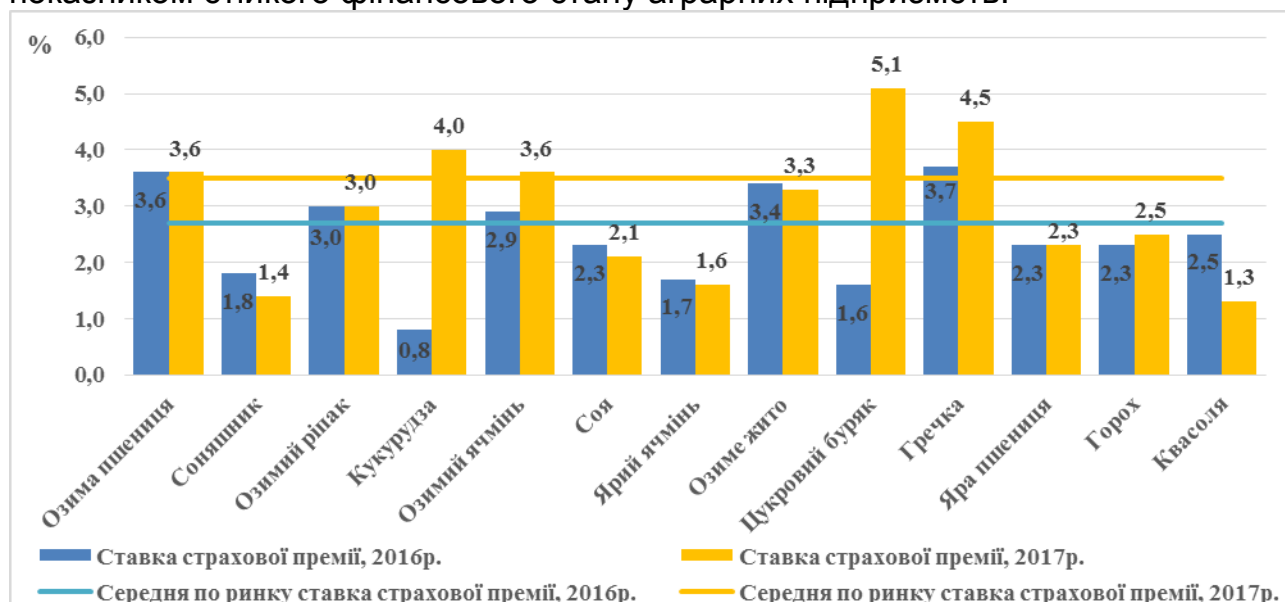

Рис. 3. Ставка страхової премії по основних сільськогосподарських культурах на ринку аграрного страхування у 2016–2017 роках

Середня ставка премії за культурами у 2017 р. становила 3,5%, що значно перевищує показник у 2,7% по сезону 2016 р. Водночас, страхування, пов'язане з програмами фінансування сільгоспвиробників здійснювалося за середньої ставки премії на рівні 4,3% (частка договорів, які уклалися через Аграрний Фонд та ДПЗКУ становила 66% від загального обсягу) [9]. Традиційно вищі розміри страхової премії на ринку аграрного страхування сплачувалися товаровиробниками по озимих культурах, проте зазначена тенденція не була актуальною у 2017 р., коли найдорожчим було страхування цукрового буряку, гречки та кукурудзи, що свідчить про зростання інтересу агропромисловців до продуктів більш дорогого мультиризикового страхування (рис. 4).

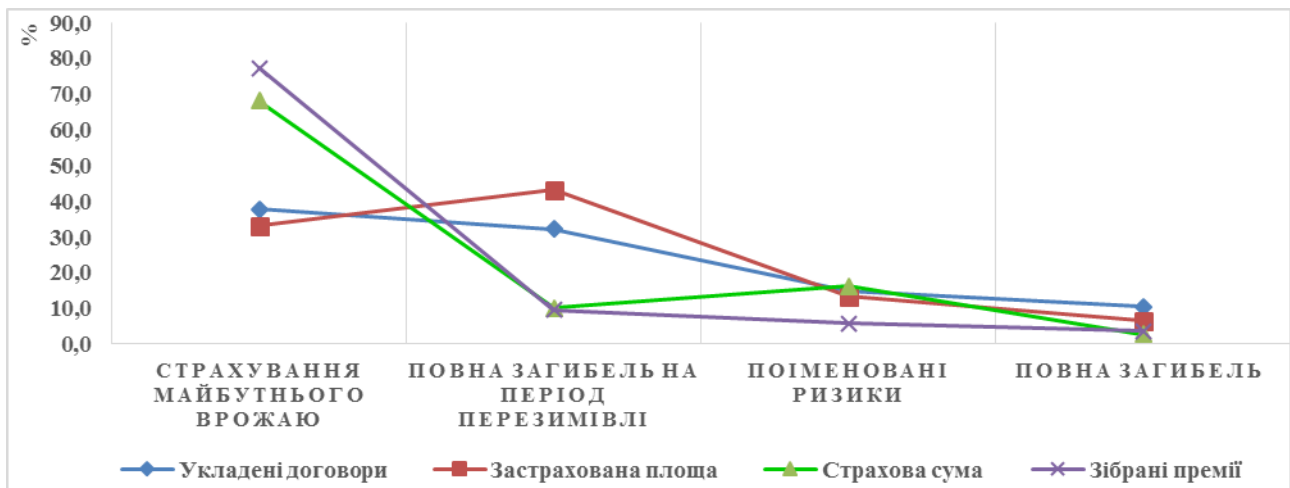

Рис. 4. Основні страхові продукти на ринку агрострахування у 2017 році

У 2017 р. у загальнорічному розподілі договорів відповідно до типу страхового продукту за кількістю переважають договори страхування майбутнього врожаю (мультиризикове страхування). Частка зазначених договорів становить 37,8%. І якщо за розміром застрахованих площ переважають договори страхування озимих культур від повної загибелі на період перезимівлі, то за розміром страхових сум та відповідно зібраних страхових премій, мультиризикове страхування було більш прийнятним з точки зору покриття ризиків для аграрних підприємств, що є цілком логічним, зважаючи на постійне зростання їхнього негативного впливу на виробничий процес.

Проведений аналіз 13 страхових компаній [4, 5, 9], які формують аграрний страховий ринок та забезпечують основні його обсяги, дає змогу стверджувати, що впродовж досліджуваного періоду на страховому ринку переважало класичне страхування. Суттєвий вплив на результати страхування сільськогосподарських культур продовжує здійснювати програма форвардних закупівель Аграрного Фонду та Державної продовольчо-зернової корпорації України. Шість страхових компаній України займали 94% ринку аграрного страхування (рис. 5).

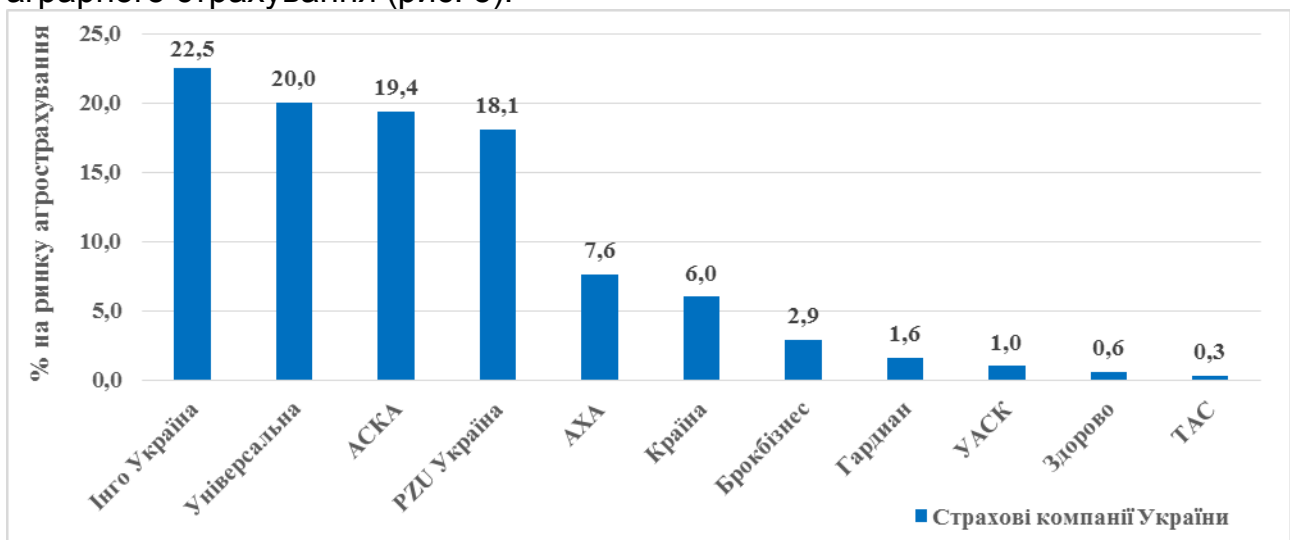

Рис. 5. Питома вага страхових компаній на ринку аграрного страхування у 2017 році (за обсягом застрахованої площі)

В основному аграрні підприємства страхували посіви зернових культур, ріпаку, соняшнику, кукурудзи та сої. Обсяги страхування незначні, протягом останніх п'яти років в середньому 2–3% від загальної площі під сільськогосподарськими культурами в країні. Понад 60% застрахованих площ зайняті озимом пшеницею і ще 15% припадає на озимий ріпак.

Основні кількісні показники страхування сільськогосподарських культур наведено на рис. 6.

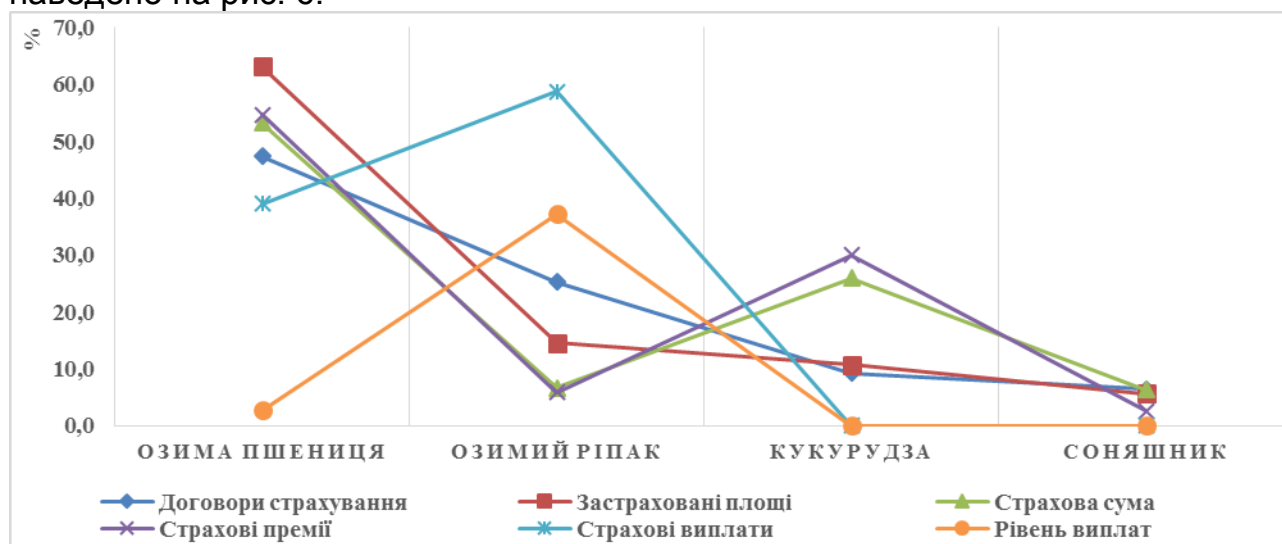

Рис. 6. Основні кількісні показники страхування сільськогосподарських культур у 2017 році

З огляду на кількість укладених договорів та величину застрахованих площ, суттєво переважають такі культури, як озима пшениця та озимий ріпак. На покриття збитків за цими самими культурами страхові компанії провели найбільші страхові виплати. Найбільш вигідним з точки зору страхової компанії було страхування озимої пшениці та кукурудзи (високі розміри страхових премій при незначному рівні виплат, водночас, страхування озимого ріпаку було високо витратним для страхової компанії (рівень виплат у 2017 р. становив 37,2%, порівняно з 2,7% по озимій пшениці).

Висновки і перспективи.

1. Проведене дослідження протягом 1995–2017 років свідчить про зростання масштабності впливу ризиків на зменшення обсягів врожаю сільськогосподарських культур, зокрема на ступінь впливу післядії засобів захисту рослин перевищив ступінь негативного впливу природно-кліматичних умов. Також в Україні існують райони, де аграрне виробництво не зазнає серйозних коливань та втрат через погодно-кліматичні умови, і, як наслідок, вимоги до господарств щодо страхування виробничої діяльності повинні бути різними і обов'язково врахувати технології вирощування сільськогосподарських культур. За таких умов нагальним є створення привабливих умов страхування для сільгоспвиробників та забезпечення розвитку конкуренції між страховими компаніями на новій науково-обґрунтованій системі співпраці з господарством.

2. Унаслідок високих ризиків сільськогосподарського виробництва на території України страхування врожаю є дорогим і потребує підтримки з боку держави. Ефективність державного субсидування страхових платежів при страхуванні врожаю сільськогосподарських культур доведено прискореним

зростанням обсягів страхування впродовж 2005–2008 років. Пріоритетними повинні бути функції держави у процесі сприяння страхуванню аграрного виробництва за умови добровільності страхування та своєчасного виконання завдань: з розробки методології цієї діяльності та стимулювання сільгоспвиробників до участі у страхуванні; розробки основних принципів та правил державної підтримки страхування, зокрема, механізмів компенсації частини страхових внесків та контролю за розподілом бюджетних коштів; повноцінного захисту інтересів страхувальників перед страховими компаніями, що сприятиме активнішій участі виробників у страхуванні своїх виробничих ризиків.

3. Проведений аналіз основних кількісних показників ринку страхових послуг для агровиробництва дає змогу стверджувати, що 94% ринку формують шість страхових компаній, у загальнорічному розподілі договорів відповідно до типу страхового продукту переважають договори страхування майбутнього врожаю (мультиризикове страхування), що свідчить про зростання інтересу аграрних товаровиробників до продуктів більш дорогого та комплексного страхування. Обсяги страхування залишаються незначними та впродовж останніх п'яти років становлять в середньому 2–3% від загальної площі під сільськогосподарськими культурами в країні, з них понад 60% застрахованих площ зайняті озимою пшеницею і ще 15% припадає на озимий ріпак. Найбільш вигідним, з точки зору страхової компанії, було страхування озимої пшениці та кукурудзи за рахунок значних розмірів страхових премій при незначному рівні виплат, водночас, страхування озимого ріпаку було високовитратним для страховика.

4. Умови договорів страхування залежать від здатності повноцінного виконання агропідприємствами технологічних операцій та запобіжних заходів, що допомагає знизити ризик настання страхового випадку або пом'якшити його негативні наслідки, зокрема післядію агрохімікатів. У разі використання підприємством високоефективних ресурсоощадних технологій умови страхування є значно більш сприятливими для страхувальника, а мотивація до страхування – порівняно обгрунтованішою.

5. Для здійснення страхування врожаю сільськогосподарських культур потрібна ефективна система сезонного і віддаленого моніторингу, яку має запровадити страхова компанія. Новітня система є вигідною і для страховика, і для страхувальника, оскільки допомагає у разі настання страхового випадку забезпечити високоякісне визначення розміру збитку, своєчасну та повну виплату відшкодування та створює повноцінні умови для вирощування високих врожаїв сільськогосподарських культур в Україні. Новими і порівняно більш плідними мають бути системи партнерства у прийнятті ризиків на страхування між страховими компаніями, банками, бізнес-структурами та органами влади.

Список використаних джерел

1. Віленчук О. М. Стан та перспективи розвитку аграрного страхування в Україні / О. М. Віленчук // Облік і фінанси. – 2014. – № 2. – С. 91–96.
2. Грицина О. Аграрне страхування: проблеми та перспективи розвитку / О. Грицина, О. Шолудько, І. Тофан // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер.: Економіка АПК. – 2015. – № 22 (1). – С. 84–91.

3. Краківський Ю. С. Особливості системи страхових послуг для суб'єктів аграрної сфери / Ю. С. Краківський // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2013. – Т. 18, вип. 3 (2). – С. 54–56.

4. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>

5. Портал про сільськогосподарське страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroinsurance.com>

6. Про державну підтримку сільського господарства України : закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV (зі змінами станом на 20.12.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

7. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : закон України від 9.02.2012 р. № 4391-VI (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2041-VIII від 18.05.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>

8. Про страхування : закон України від 7.03.1996 р. № 85/96-ВР (зі змінами станом на 20.12.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>

9. Проект Міжнародної фінансової корпорації (IFC, Група Світового банку) «Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії», [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroinsurance.com/wp-content/uploads/2017/11/Ryynok-agrostrahovaniya-Ukrainiyi-za-2017-god.pdf>

10. Скрипниченко В. В. Державна підтримка страхування аграрних ризиків в економіці України / В. В. Скрипниченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 9. – С. 121–127.

References

1. Vilenchuk, O. M. (2014). Stan ta perspektyvy rozvytku ahrarnoho strakhuvannya v Ukraini / O. M. Vilenchuk // *Oblik i finansy*, 2, 91–96.

2. Hrytsyna, O. (2015). Ahrarne strakhuvannya: problemy ta perspektyvy rozvytku / O. Hrytsyna, O. Sholudko, I. Tofan // *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*. Ser.: *Ekonomika APK*, 22 (1), 84–91.

3. Krakivskiy, Yu. S. (2013). Osoblyvosti systemy strakhovykh posluh dlia subiektiv ahrarnoi sfery / Yu. S. Krakivskiy // *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu*. *Ekonomika*, 18, 3 (2), 54–56.

4. Ofitsiynyi sait Natsionalnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dfp.gov.ua>.

5. Portal pro silskohospodarske strakhuvannya [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.agroinsurance.com>.

6. Pro derzhavnu pidtrymku silskoho hospodarstva Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 24.06.2004 r. № 1877-IV (zi zminamy stanom na 20.12.2016 r.) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

7. Pro osoblyvosti strakhuvannya silskohospodarskoi produktsii z derzhavnoiu pidtrymkoiu: Zakon Ukrainy vid 9.02.2012 r. № 4391-VI (zi zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonom № 2041-VIII vid 18.05.2017) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>.

8. Pro strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 7.03.1996 r. № 85/96-VR (zi zminamy stanom na 20.12.2016 r.) [Elektronnyi resurs]. – Rezhy m dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>.

9. Proekt Mizhnarodnoi finansovoi korporatsii (IFC, Hrupa Svitovoho banku) «Rozvytok finansuvannia ahrarnoho sektoru v Yevropi ta Tsentralnii Azii», [Elektronnyi resurs]. – Rezhy m dostupu : <http://agroinsurance.com/wp-content/uploads/2017/11/Ryinok-agrostrahovaniya-Ukrainyi-za-2017-god.pdf>.

10. Skrypnychenko, V. V. (2014). Derzhavna pidtrymka strakhuvannia ahrarnykh ryzykiv v ekonomitsi Ukrainy / V. V. Skrypnychenko // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, 9, 121–127.

РАЗВИТИЕ РЫНКА СТРАХОВЫХ УСЛУГ ДЛЯ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИЙ

Р. М. Мамчур

Аннотация. Доказана необходимость использования страхования как фактора стабилизации аграрного производства. Исследована степень влияния природно-климатических условий и последствий средств защиты растений на результаты аграрного производства. Доказано, что требования к хозяйствам по страхованию производственной деятельности должны быть разными и обязательно учитывать технологии выращивания сельскохозяйственных культур. Обоснована эффективность государственного субсидирования страховых платежей при страховании урожая сельскохозяйственных культур. Определены направления развития рынка страховых услуг для аграрного производства в условиях внедрения инноваций и с учетом глобальных изменений в агробиоценозах и природно-климатических условиях.

Ключевые слова: страхование, аграрные риски, страхование посевов, инновационные технологии земледелия, государственная поддержка

DEVELOPMENT OF INSURANCE SERVICES MARKET FOR AGRICULTURAL PRODUCTION IN CONDITIONS OF INTRODUCING INNOVATIONS

R. M. Mamchur

Abstract. The article proves the necessity of using insurance as a factor of agricultural production stabilization. The degree of influence of natural conditions and the aftereffect of plant products protection on the results of agricultural production was investigated. It was proved that the requirements for farms to insurance theirs production activities should be different and must take into the growing crops technology. The efficiency of state subsidizing of insurance payments for agricultural crop insurance was justified. The directions of the development of insurance services market for agricultural production in conditions of introducing innovations considering global changes in agrobiocenosis and natural conditions were determined.

Keywords: insurance, agrarian risks, crops insurance, innovative technologies of agriculture, state support